

Kézmosás előtt

Mielőtt nekiültem ennek a cikknek, le kellett győződnöm undoromat. Vannak olyan személyek és olyan jelenségek, akik és amelyek pusztán érintése óhatatlanul bemocskolja az embert. Ezt a tényállást pompás szemléletességgel fejezi ki az a magyar szólás, mely szerint: „Adtam a szarnak egy pofont.” Helyes, adtam neki egy pofont, de utána mehetek kezét mosni.

Régi-új feladattal kell megbirkóznom: úgy kell megírnom ezt a cikket itt, hogy egyetlen mondatát se lehessen felhasználni a mondandóm ellen. Publicistaként ezzel a nehézséggel viaskodtam a Kádár nevével fémjelzett ántivilágban. Minden ellentmondást nem küszöbölhetek ki írásomból, mert az ellentmondások egy része nem belőlem fakad, hanem a témából, amelyről írok. Ha például azt írom, hogy „A.-nak nem hüvelykujjal, hanem mutatóujjal nyomták ki a szemét”, akkor az a veszély fenyeget, hogy mondatomat hivatalos érdekből így rövidítik le: „A.-nak nem... nyomták ki a szemét”. Aztán üvöltözhetnek, tiltakozhatnak, helyreigazításom legjobb esetben is más közönséghez jut el, mint amelyik előtt megrágalmaztak. Az ilyen anomáliák ellen hatásosan csak úgy védekezhet az ember, ha ellenfeleinek a szintjére degradálja magát. A Kádár-korszakban nem bírtam erre rászánni magam, ironiával védekeztem a hamisítás ellen, annak tudatában, hogy a hatalom – félve az ironiától – inkább hallgat a vélekedéseimről, semhogy meghamisítsa azokat. Ha pedig nem volt kedve hallgatni tovább, akkor elhallgattatott. Viszolyogató magatartását egyfajta nyugalom és türelem jellemezte: úgy vélte, hogy mindenre van ideje, örök időkre rendezkedett be.

A mai hatalom mérvadó képviselői azonban nyugtalanok és türelmetlenek: tudják, hogy nincs sok idejük. Ezért harácsolnak és ezért hazudoznak olyan vadul. Magatartásuk nem a késői Kádár-korszakra emlékeztet, hanem az első évekre, amikor az elvtársak még nem voltak biztosak a dolgukban. A Csúcs- és Nahlik-féle figurák a rendcsinálás korának atmoszféráját idézik. Kópünk a közvéleményre, a szakértelemre, a nyilvánvaló igazságokra. Ha nem parírozol, alomars. A munkásosztály 1956-ban fellázadt, hogy megdöntse a saját hatalmát. Aki ezt a bárgyúságot nem skandalizálja velünk, az megnézheti magát. 1992 októberében, a forradalom ünnepén nem tüntettek a Kossuth téren Göncz ellen, a bőrfejük és egyéb honmentő ifjak akcióit a belügyminiszter egyrészt törvényesen engedélyezte, másrészt nem tudott rólok. A.-nak külföldi szakértői vélemény szerint hüvelykujjal nem nyomták ki a szemét, tehát most is lát, mint a hiúz, és aki szemkinyomásról beszél, az bemocskolja hazánkat.

A Népszabadság október 30-i számában cikket írtam *Egy tüntetés elé* címen. Ebben kifejtet-

tem: „Az Egyenleg 1992. október 23-án 17 órakor nem manupulált a Kossuth téren, nem hamisította

meg a történeteket, és nem ő keverte rossz hírbe az országot, hanem a belügyminiszter, továbbá a rendőrségnek azok az irányítói, akik lehetővé tették a szégyenletes botrányt.” Hozzáteszem ehhez most még, hogy a „botrány” szóval a lehető legkíméletesebben jellemeztem azt a demokráciákban szokatlan eljárást, hogy egy szélsőjobboldali csoportosulás belügyminisztériumi segítséggel tüntet a köztársasági elnök ellen.

Cikkemnek ezt a fő gondolatát nem cáfolta az a feltételezésem, miszerint Bánó András „nagy-rabecsülem ellenére” esetleg elmarasztható abban a hibában, hogy meg akarta támogatni az igazságot, amely erre nem szorult rá. Ezt írtam: „Bánónak szerintem nyilvánosan el kellene ismernie, hogy júniusban a vitatott adás technikai problémáiról pontatlanul beszélt, sőt tán valótlanosságot is állított.” Némely barátom szerint ez a feltételezésem megalapozatlan. Ebben a kérdésben nem foglalkozom állást, amíg Bánó vagy bárki más a vitatott technikai problémákat egyértelműen és közérthetően nem tisztázza. Különbömint cikkemben írtam – „kétcs fény vetődik majd a lényegre is, amiben vitathatatlanul igaz van” az Egyenleg stábjának.

A *Hét* című televíziós szegyenorsorozat szerkesztői október 31-i adásukban cikkem egyetlen mondatát emelték ki, azt a fentebb idézett feltételezést, amely bírálja Bánót. Elhallgatták legfőbb mondandómat, amit szemtanúk tucatjai, sőt maguk az elkövetők is elismertek már, hogy az Egyenleg mutatta be híven a történeteket, nem pedig a rendőrség egyik szóvivője, aki szintén szót kapott ebben az adásban. Ez az ember azt tudta mondani, hogy a bőrfejük és az árpádsávos ifjú rendőrségi intézkedés folytán nem voltak jelen a téren, miközben a köztársasági elnök beszélt. Ez csak annyiban igaz, amennyiben Göncz Árpád beszéde alatt senki sem volt jelen a téren, Göncz Árpád ugyanis, részben az ifjonckok akciója következtében, nem beszélt.

Ezt a szerencsétlen rendőrfunkcionáriust azért is idézem, hogy jelezzem, milyen kontextusba állították cikkemet a *Hét* szerkesztői. Gondolatmenetemből nemcsak kiemelték egy mondatot, hanem *be is emelték* azt egy másik összefüggésbe, olyanba, mely értékrendem szerint becsületsértő. Nem hallgathatom el, hogy Aczél György sohasem rakott egy sorba mondjuk Rényi Péterrel. Vagy Pozsgay Pálly G.-vel. Felvettek olykor tilalmi listájukra, amit utólag sem helyeslek: de a sajtószabadság megcsúfolásának a vízeldeszag módja, hogy a saját szavaimmal rágalmozgasson meg engem, nem jutott az eszükbe. Ez a Nahlik-huszárok privilégiuma.

És most mehetek kezét mosni.

Eörsi István